

INFORMACE O VÝSLEDČÍCH KONTROL VÝKONU PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ NA ÚSEKU STŘETU ZÁJMŮ ZA ROK 2024

V souladu s § 26 zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů, a usnesením vlády České republiky ze dne 11. září 2013 č. 689 o Plánování, vyhodnocování a koordinaci kontrol výkonu přenesené a samostatné působnosti územních samosprávných celků, prováděných ústředními správními úřady, krajskými úřady, Magistrátem hlavního města Prahy a magistráty územně členěných statutárních měst, Odbor střetu zájmů a boje proti korupci Ministerstva spravedlnosti **zveřejňuje informaci o výsledcích kontrol přenesené působnosti územních samosprávných celků podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „zákon o střetu zájmů“).

Ministerstvo spravedlnosti **zahájilo v období 1. 1. 2024 – 31. 12. 2024 celkem pět kontrol** v termínech, které byly stanoveny Plánem kontrol na období 2023-2025. Konkrétně se jednalo o kontroly výkonu přenesené působnosti krajských úřadů Ústeckého kraje, Karlovarského kraje, Moravskoslezského kraje, Kraje Vysočina a Plzeňského kraje. Kontrola Krajského úřadu Plzeňského kraje byla ukončena marným uplynutím lhůty pro podání námitek dne 13. 1. 2025.

Všechny kontroly v roce 2024 proběhly prezenční formou, s výjimkou kontroly Krajského úřadu Kraje Vysočina, která byla provedena distanční formou.

Hodnocení kontrol:

1) Předmět kontroly

- a) Zápis veřejných funkcionářů do Centrálního registru oznámení (dále jen „CRO“) kontrolovanou osobou dle § 14a zákona o střetu zájmů, jakožto tzv. podpůrným orgánem a plnění povinností s tím souvisejících.
- b) Přestupková agenda podle zákona o střetu zájmů [dodržování zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), a zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“) při rozhodovací činnosti].
- c) Výkon kontroly přenesené působnosti ve vztahu k obecním úřadům ze strany krajských úřadů dle § 129 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

2) Nejčastější zjištění

- a) *Kontrola zápisu veřejných funkcionářů do CRO kontrolovanou osobou podle § 14a zákona o střetu zájmů*
 - Při kontrole zápisu veřejných funkcionářů do CRO kontrolovanou osobou podle § 14a zákona o střetu zájmů byly nejčastěji zjištěny nedostatky v nedodržení zákonné lhůty

15 dnů pro zápis data zahájení či ukončení výkonu funkce dle § 14a odst. 1 zákona o střetu zájmů. V některých případech bylo též zjištěno nesprávné rozlišení, kdy jsou veřejní funkcionáři podle § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů povinni podávat oznámení do CRO (tedy zda mají být do CRO zapsáni), nebo byl v CRO uveden chybný název vykonávané funkce (např. místo „vedoucí zaměstnanec 2. stupně řízení“ byl uveden „vedoucí zaměstnanec 3. stupně řízení“). Dále byly zjištěny chyby v určení data ukončení funkce veřejného funkcionáře.

- Co se týče povinností stanovených v § 14a odst. 3 zákona o střetu zájmů, byly při kontrole zjištěny nedostatky ohledně vyrozumění veřejného funkcionáře o zápisu zahájení či ukončení výkonu funkce spočívající nejčastěji v chybném poučení o lhůtě pro podání vstupního či výstupního oznámení.

b) Přestupková agenda podle zákona o střetu zájmů

- Při kontrole přestupkové agendy byly zjištěny zejména nedostatky týkající se vedení přestupkových spisů. Některá rozhodnutí nebyla řádně odůvodněna, chyběly např. dostatečné důkazy pro prokázání tvrzené formy zavinění. Byly též zjištěny nedostatky spočívající v nedodržování zásad správního trestání (zásada vyšetřovací, zásada materiální pravdy).
- U kontroly změny příslušnosti ve smyslu § 63 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky byly zjištěny jen drobné nedostatky – např. nesprávný odkaz na právní úpravu. Ve výroku rozhodnutí bylo odkázáno na ustanovení § 131 odst. 4 správního řádu namísto ustanovení § 63 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky. V praxi krajských úřadů byl též u formulace výroku usnesení opakovaně zaznamenán odklon od terminologie užití v § 63 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.

c) Kontrola přenesené působnosti ve vztahu k obecním úřadům

- V některých případech byly zjištěny nedostatky týkající se počítání lhůt pro podání příslušného oznámení veřejným funkcionářem. Některé kontrolní protokoly neobsahovaly veškeré nedostatky (tj. kontrolní orgán nezjistil řádně všechny nedostatky). V několika případech bylo též zjištěno, že z kontrolních protokolů není patrné, z jakých dokumentů kontrola vycházela.
- Bylo též zaznamenáno provádění kontrol uchovávání oznámení veřejných funkcionářů a žádostí o nahlížení učiněných do 31. 8. 2017 včetně dle čl. II bodu 8 přechodných ustanovení zákona č. 14/2017 Sb., ačkoliv neměla být součástí kontroly výkonu přenesené působnosti.

3) Nejzávažnější zjištění

Ministerstvo spravedlnosti považuje za nejzávažnější zjištění pochybení spočívající v nedůsledném ověřování, zda osoby, které jsou ze strany krajských úřadů (tzv. podpůrných/zapisujících orgánů) zapisovány do CRO, naplňují pro tento zápis

podmínky (ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů). Identifikace veřejných funkcionářů spočívá v ověření dostupných podkladů pro zápis, nelze se spolehnout pouze na tvrzení úředníků či osob samotných. Nesprávný zápis osoby, která není veřejným funkcionářem podle zákona o střetu zájmů, může mít vliv na její práva (zásah do práva na soukromí a informační sebeurčení).

Namísto jmenovacích dokumentů je v některých případech využíván v pracovně-právních předpisech nepoužívaný pojem „pověření“ (zejména „pověření řízením“ namísto „jmenování“), což ztěžuje posouzení, zda v daném případě jde o veřejného funkcionáře podle zákona o střetu zájmu, nebo nikoliv.

Ve vztahu k přestupkové agendě pak je nejzásadnější nedodržování zásad správního trestání (zásada vyšetřovací, zásada materiální pravdy). Rozhodnutí o přestupku a ukládání sankcí představuje významný výkon veřejné moci vůči jednotlivcům a jako takové musí být vázáno zásadou legality, naplňovat všechny zákonné požadavky a být řádně odůvodněno. Je zároveň potřeba, aby krajské úřady posílily svou metodickou činnost ve vztahu k podřízeným přestupkovým orgánům. Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo a průběžně aktualizuje řadu metodických nástrojů z oblasti střetu zájmů pro veřejné funkcionáře i orgány veřejné správy, včetně Metodiky pro orgány I. stupně příslušné k projednávání přestupků podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, či Vzorová rozhodnutí o vybraných přestupcích na úseku střetu zájmů.

4) Uložená opatření k nápravě

a) Kontrola zápisu veřejných funkcionářů do CRO kontrolovanou osobou podle § 14a zákona o střetu zájmů

Bylo uloženo provedení oprav chyb v datech a údajích veřejných funkcionářů. Dále bylo kontrolovaným osobám uloženo zažádat o výmaz osob, které nejsou veřejnými funkcionáři. Napříště bylo uloženo důsledné dodržování zákonných lhůt.

b) Přestupková agenda podle zákona o střetu zájmů

Napříště bylo uloženo řádné vedení spisové dokumentace a posílení metodické činnosti ve vztahu k podřízeným přestupkovým orgánům.

c) Kontrola přenesené působnosti ve vztahu k obecním úřadům

Napříště bylo uloženo zkvalitnění protokolů o kontrole tak, aby bylo patrné, jaké podklady byly při kontrole ověřovány a s jakým výsledkem. Bylo též uloženo zajištění oprav chyb v datech a údajích veřejných funkcionářů (kontaktováním příslušných obecních úřadů). V rámci kontroly přestupků byla zdůrazněna nutnost metodického působení na podřízené přestupkové orgány.